

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST.

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért, minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal 16.— | nyolczad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Az állami tanítóképzők hitoktatása és valláserkölcsi nevelése.

Halottak előestéjén minden évben gyászszászólval vonultak ki növendékeink a temetőbe, hol Bárány Ignác igazgató és Bányai Arpád tanár sírját kivilágították s ott gyászdalokat énekelték. 10. l. Igazán szép nyilvánulása a tanítványi hálának és kegyeletnek. Mi azonban a nép leendő nevelőitől többet várunk; de a ki ennyivel is kész megelégedni, annak azután nincs joga a népnevelés elhanyagolt állapota, alacsony színvonalára fölött panaszkodni. Ilyen körülmények között nem csodálom, ha ugyanezen intézetnél olvasható a következő pedagógiai bölcsesség is: «kísérletképen deczembertől kezdve (az 1898/9. isk. évben) a tanári testület megengedte a IV. éves növendékeknek, hogy szerdán, szombaton és vasárnap d. u. 2—5 óráig egy elsőrendű kávéházba járhassanak újságot olvasni. A tanári testületnek ezen engedélyével az volt a célja, hogy a kilépő negyedévesek hozzá szokjanak a nyilvánossághoz és megfigyeljék az uri embereknek nyilvános helyeken való magaviseelkedését. Az engedély nem vált be, mert közülök többen az engedélyt áthágták, miért is azt vissza kellett vonni». 4—5. l. És még merje valaki ezek után mondani, hogy nincs igaza a költőnek, mikor zengi, hogy művelődünk szörnyű módon. *Igló:* «Noha nagyon gyakori a vád a felekezetek oldaláról felénk államiak felé, mintha a mi nevelésünk nem volna eléggé valláserkölcsös, ezt mint alaptalant vissza kell utasítanom. Tanulóink ugyanis vallásos érzelem s vallásos cselekmények gyakorlásában nemesak nem maradnak egyéb felekezeti jellegű intézetek mögött, de e tekintetben intézetünk tanulóival általában bármely más intézet tanulóival szemben mintaképül szolgálhatnak. Gondot fordítunk mi arra, még pedig erőlyesen, hogy a mi tanulóink a 7. napot és az ünnepeket vallásosan megszenteljék s életük minden körülmények között valláserkölcsös

alapon fejlődjék. E célra szolgálnak: a rendszeres istentiszteleten való megjelenésen kívül a kóruson s a szertartásokban való részvétel, az évenkénti kétszeri gyónásban, illetve áldozásban való részvétel s egyéb vallásos cselekmények». 87. l. Szép és önérzétes szavak! S tekintve Arányi Antal igazgató tiszteletre méltó egyéniségét, nem is kételkedem, hogy őszinték. De szeretném, ha e szellem a többi állami képzőben is érvényesülne. A valláserkölcsi nevelés «hatalmas tényezőjének» tartják itt az iskolai ünnepélyeket is. Helyes! Elismerem. Ámde, hogy a «Marsellaise», «Desperát úr», «Oh te csodálatos német» stb. efféle darabok mikép nemesítik a valláserkölcsi érzést, az igazgató iránt való minden tiszteletem daczára sem tudom fölfogni. *Kiskisnéfélegyháza:* «Vallásos és hazafias érzelmek fölbresztésére és ápolására minden alkalmat fölhasználunk. Az istentiszteleteken vásár- és ünnepnapokon, sőt a vallásos körmeneteken is felügyelő tanáraik vezetése mellett részt vesznek s egyáltalán a hitoktatók által kitézött időben egyéb vallásos kötelmeknek is eleget tesznek. *A kereszténység XIX. százados évfordulóját díszes közönség jelenlétében kegyelettel ünnepeltük meg.* 51. l. Ez mindenesetre elismerésre méltó dolog. Nem is mulasztom el a legnagyobb örömmel konstatálni, ámde az is bizonyos, hogy e tekintetben ezen képző egészen magára maradt. Igazi fehér holló! Valamint abban is unikum, hogy falai között püspököt üdvözölhetett vendégül. Ezt a nem mindennapi szerencsét gróf Csáky Károlynak, Vác buzgó püspökének köszönheti az intézet és a kath. világ. *Kolozsvár:* «Vasárnapokon és ünnepnapokon a növendékek részt vesznek a saját felekezetük istentiszteletén egyik vagy másik segédtanár és a hitoktató felügyelete mellett. Az iskolai évet istentisztelettel nyitjuk meg s zárjuk be. *Értekezéseinket imával kezdjük meg s utánna imában adunk hálát a vett jókért.* Kegyeletes iskolai ünnepélyeinket is fölhasználjuk a vallásos érzelem ápolására». 43—44. l. Igazán szép! Bárcsak máshol is imádkoznának. *Losonez:*

«A növendékek vallásgyakorlatai fölötti felügyeletet a tanári kar, az eddigi megállapodáshoz ragaszkodva, a lefolyt iskolai év alatt is készséggel teljesítette... A róm. kath. tanulók az előírt gyónásokat és áldozásokat pontosan végezték. A növendékek istentiszteletek alatt az egyházi énekekben és orgonálásban is segítettek». 21. l. Ugyanezen értesítő 9. lapján olvassuk, hogy «a dunántúli ev. ref. püspök a képesítő vizsgára hittani biztosul Nagy Gedeon esperest küldi ki». Okosan tette, bárcsak a kath. egyházi főhatóságról is hasonló gondosságot jelezhetnék. Sajnos azonban, hogy a mi figyelmünk *ilyen esekélyiségre* még nem terjed ki, pedig a nagy többségben lévő kath. ifjúság megérdemelne egy kis magasabb lelki gondozást is. Kath. öntudat, kath. kötelességérzet, hol késel az éji homályban? *Mármárossziget*: «Növendékeink nevelésénél úgy a felügyelettel megbízott tanárok, mint általában az egész testület kiváló gondot fordítottak arra, hogy bennük az igaz, tiszta vallásos érzést ápolja, kedélyüket a szeretet vallásának magasztos tanai iránt fogékonyra tegye. A tanév folyamán tartott hivatalos istentiszteleteken összes növendékeink az egész tanári testület vezetése mellett részt vettek... Vasár- és ünnepnapokon minden növendék felekezetének templomába ment tanár felügyelet mellett, s az ott tartott istentiszteleteken és ájtatosságokon részt vett. Az egyes felekezetek elüljárói által meghatározott vallásos gyakorlatokat, a szent gyónást és áldozást... a hitoktatók által kijelölt időkben elvégezték». 52. l. Örömmel regisztrálom a tantestület nemes fölfogását és lelkiismeretes eljárását, de nem hagyhatom szó nélkül az értesítő egy banális kifejezését. A 13. lapon olvassuk ugyanis a következőket: «Szept. hó 11-én a r. kath. templomban tartott gyász istentiszteleten voltunk jelen, *imádván* nagy emléket Erzsébet királyasszonyunk Ő Felső-gének».

Esztergom.

Guzszenitz Vilmos.

(Folytatása következik.)

Természettudományok és népnevelés.

Mindez az emberi tevékenységre nézve csak kezdete egy új korszaknak. Mostantól fogva minden fizikus elismeri, hogy közel van az idő, mikor az ember értékesíteni fogja tudni a meglévő természeti erőket minden időben és minden helyen, így a nap melegét, a földnek központi melegségét. Ezen kimeríthetetlen elméletek alkalmazása új értékek teremtése nagy számban fog olyan munkásokat kivánni, a kik ismerjék a természet legfinomabb törvényeit, a hő, a villámosság és mechanika törvényeit, s a kik képesek legyenek a legváltozatosabb gépeket igazgatni, a melyeknek segítségével hasznosítani és átalakítani fogják a természeti erőket. Elméleti tudósok mellett, a kik fölfedezik ezen átalakulások általános törvényeit, szükséges jó mérnök-munkások valóságos hadseregét szervezni, a kik képesek

legyenek megérteni ezeket a törvényeket, s vezetni a hasznosítást végző gépeket.

A népszerű természettudományi oktatásnak tehát ez a munkája és ez az igazolása, tisztán az anyagi érdek szempontjából tekintve. A haszon, a mely belőle származik, nemcsak egyéni, egyformán hat ki az összeségre is, azaz az egész nemzetre: az egyénnek termelő ereje növekszik ugyanezen arányban a természeti erőknél növekvő hasznosításával, a melyeket vezetni tanul meg. Így gyarapodik folytonosan az egyesek és a köznek vagyonossága, s következik belőlük az emberi élet anyagi föltételeinek általános javulása, a melyet a legnyomorultabbak is meg fognak érezni. Már most világos ez minden megfigyelő előtt, a kik korunk társadalmi állapotát összehasonlítják az előző századokéival; azért azonban van elég visszaélés és igazságtalanság a mostani társadalmi szervezetben is. De a mi fölfedezéseink szünet nélkül arra törekednek, folytonosan megfeszítve tudományunk erőit, hogy azokat úgy szám, mint káros hatás dolgában gyengítsük és kevesbítsük.

A már meglévő haladást, úgy mint a jövődő haladást nem vallásoknak köszönhetjük, nem politikusok szónoklatainak, hanem a modern tudomány és a népszerű oktatás fejlődésének.

Ez a kifakadás igazságtalan és tárgyitalan. Mintha bizony a vallásnak volna köleltsége művelni a természettudományokat, vagy hasznos találmányokkal lepni meg a világot! Más a föladata, s ezért a szemrehányást nem érdemli meg. De ez a szemrehányás is mutatja, hogy *Berthelot* milyen rajongó ellensége a vallásnak: ráken olyan hibákat, a melyekben tökéletesen ártatlan; s nem mulaszt el alkalmat, hogy ilyen vádakkal elő ne hozakodjék.

A társadalom gazdagságának folytonos gyarapodása — folytatja a híres vallástalan kémikus — abból a belső egységből származik, a mely az elméleti és az alkalmazott tudomány között van. Ez az utóbbi nemcsak előmozdítja azt a gyarapodást, de azonfelül az emberek fölvilágosultabbaká válván, tekintélyesebb termelő és erkölcsi erőre tesznek szert. Így emeli magát minden nemzet magasabbra, a nélkül, hogy fejlődésének szükségszerű következménye volna, mint régebben a hódító birodalmak idejében: más népek lealacsonyodása vagy romlása. A földnek ipari kihasználását nem szabad összetévesztenünk sem az egyénnek az egyén által való, sem népek nép által való kizsákmányolásához. De ezt a kihasználást olyan módon kellene irányítani, hogy minden munkás és minden nép húzzon hasznot az emberiség értelmi és ipari tőkéjének általános szaporodásából.

A népszerű természettudományi oktatásnak társadalmi következményei nem kevésbé súlyosak, mint a gazdasági következményei; ezt már a középkor törvényhozói vették észre, midőn öröklött mesterség változatlan korlátai közé akartak mindenkit szorítani, hogy intézményeik-

nek állhatóságát biztosítsák. De nem mertek egészen visszatérni a kasztok uralmához, a melyeket a keleti vallások megszentelt intézményekként tiszteltek.

Vetési.

(Folytatása következik.)

Tegyük a rajzolást az oktatás általános eszközévé.

J. Liberty Tadd a népiskolai rajzoktatást nemcsak azért tartja nagyfontosságúnak, mert az az ifjúság művészi kiképzésének különös eszközéül, alapjául szolgál, hanem egyúttal olyanak is kívánja tekinteni, melyet a jó tanítónak, mint az ismeretszerzés legbiztosabban célravezető eszközét, az oktatás minden ágánál igénybe kell venni. Ebbeli nézeteit a következőkben foglalhatjuk össze:

A rajzolást az iskola többi foglalkozási ágával az oktatás kezdetétől fogva össze kell kötni, mert az oktatás régi módszereinek épen az az egyik legnagyobb hátránya, hogy a rajzolás csaknem teljesen el van különítve a tanítás egyéb tárgyaitól és csakis a tehetségesebbek képzésével foglalkoznak ebben az irányban.

Ez nagyon helytelen, mert a rajzolás és kézügyesség az elmaradt és nehézkes tanulók szunynyadó tehetségeinek fölbresztésére és kiművelésére kiválóan alkalmas eszköznek bizonyult, minél fogva ezeknek a foglalkozásoknak a gyakorlására épen az utóbbiaknak van leginkább szükségök.

Miután pedig épen ezek a tárgyak kényszerítik a tanulót a dolgok megfigyelésére, azért ezeket kell az oktatás összes ágainak főalkatrészévé tenni. Könnyű elgondolni, hogy pl. egy falusi tanító, a ki csaknem kizárólag az írás, olvasás és számolás oktatására kénytelen szorítkozni, a tanításnak egyetlen tárgyában sem rendelkezik a növendékek intenzív kiképzésére alkalmas olyan eszközzel, mint a rajzolás, ha ugyan ennek az oktatásnak a vezetéséhez ért. A természet falun az ajtó előtt található. Növények, rovarok, kővek, gyümölcsök, fáradság nélkül megszereshetők. Ezeket mind lerajzolhatják a gyermekek és ezekkel a dolgokkal az oktatásnak minden egyéb ága: a számolás, beszéd- és értelemgyakorlatok, feladványok stb. is összeköttetésbe hozhatók.

A falusi gyermekeknek mindazt, a mi környezetükben él, madarakat és pillangókat, fákat és bokrokat meg kell ismerniök, mert életöknek későbbi folyamán ezekre az ismeretekre föltétlenül nagyobb szükségök lesz a történelemnek azoknak a tanulás nélkül szükölködő eseményeinél, a királyok és államférfiak életéből merített kétes értékű történetességeknél, országok és idegen világok ismereténél, melyekkel emlékezetöket a iskolában közönségesen és céltalanul megterhelni szoktuk. A gyermekeknek első sorban az öket körülvevő dolgokkal kell megismerkedniök.

Ezt a követelményt a városi iskolákkal szemben is föl kell állítanunk. Ezekben is a természet

ismertetésének kell minden oktatás alapját képezni és pedig már a gondolkozás munkájának megkezdése előtt.

Támogatni kell az oktatás minden ágát a jó képek végtelen sorozatával is, a melyeket könyvekben, folyóiratokban és falitáblákon egyaránt bemutatathatunk. Az iskolai oktatás céljaira felhasználhatók ezeken kívül mindazok az eszközök is, melyek újabb időben az arcképek finomított reprodukálása céljából használatban vannak. Mert tagadhatatlan, hogy jó képek a szemléltető oktatás számára igen gazdag forrásul szolgálnak, azért az iskolának ezeket a fontos szemléltető eszközöket a jövőben mellőzni nem szabad.

Messonier, a ki a rajzolást a nevelés első alapvető eszközének tekinti, ezeket mondja: «Mily magasságig emelhető az értelem, ha a látás a legegyszerűbb módon kiműveltetik. Én a magam részéről a rajzolást minden iskolában a nevelés alapjává tenném. Ez az egyetlen nyelv, amelylyel minden dolgot képezhetünk. Még egy hiányos vázlat is, helyesebb fogalmat nyújt valamely dologról a legjobb mondatnál. A rajzolás az abszolút igazság és az igazságnak a nyelvet mindenütt tanítani kell.

Én tanítványaimat kezdettől fogva arra szoktatom, hogy a természet után való vázlatkészítés és tervezés között különbséget tegyenek. Az első esetben tényeket állapítunk meg, a másodikban pedig ideákat».

Nemcsak a megfigyelési képesség elsajátítására és a rendszeres reprodukciókra, hanem tervezetek kifejezésére és teremtő tevékenységre is minél több időt kell fordítani.

Ha művészetet akarunk teremteni, akkor olyan érzékelhető és megfogható ideákra van szükségünk, a melyeket akartunk segítségével képesek vagyunk minden időben tudatosakká tenni. Ebből az érdekből eszméinket rendszeres kivitelű célirányos tevékenységgel kell életre keltenünk. Mert minél több tapasztalatot gyűjtünk ezen az úton, annál jobban megtestesíthetjük az eszméket.

A dolgokról helyes képzeteket és fogalmakat kell alkotnunk, hogy földolgozhassuk és új életre kelthessük azokat. A sűrű gyakorlás arányában növekszik a kivitel könnyüése. A képzeteket ilyenformán állandóan előhívhatjuk és kifejezhetjük. Minél gyakrabban ismétljük pedig ezt a műveletet, annál inkább növekszik az erőnk, egyúttal azonban a dolgok mélyére is jobban behatolunk.

Ekkor aztán birtokába jutunk annak a fogékony-ságnak, mely egyértelmű a lelkesedés és átszellemülés állapotával.

Juhay Antal.

SOHLYA BÁC SI

Az egész Csongrádvármegye e néven ismerte azt a jó kedélyes öreg tanfőfiút, a kit a mult napokban adtunk vissza az anyaföldnek. Ezelőtt

tíz évvel ünnepeztük meg tanítóskodásának 50 éves jubileumát. Szinte leírhatatlan az a szeretet, melylyel ekkor elhalmozták az öreget. A város apraja, nagya ünnepezt. A megyebeli, sőt a szomszéd megyei lapok egy része is ékes vezércikkekben emlékeztek meg róla, méltatván erejéit és fáradhatatlan munkálkodását. Mindig a nép embere volt. A nép között, a néppel a népek élte. Ismerte az egész város lakosságát. Nyilvános pályáján messze kiemelkedett pályatársai köréből s egész tehetségével szolgálta a közügyet. Valóságos mintaképe volt a jó «Néptanítónak».

Életrajzát a következőkben közlöm.

Sohlya Antal 1821-ben született Kis-Kun Majján. Szülei, kik szegényebb sorsú földművesek voltak, fölötté nagy gondot fordítottak fiúknevelésére. Lakóhelyükön nem volt gimnázium, más-hová pedig nem küldhették szegénységök miatt, emiatt magánúton végzett néhány osztályt, mely után, az akkori szokás szerint, kántortanító-gyakornok lett. Működött: Szegvárott, Hódmező-Vásárhelyen, Szegeden és Makón. 1840-ben Békéscsabán tanképesítő vizsgálatot tett a kerületi igazgatóság előtt, mely ezen időben a tanítóképző-intézetet helyettesítette. 1845-ben a nagyváradi-velencei kántortanítóságra hívták meg. Itt meg-nősült, elvevén Vargyasi Dániel Anna tanítónőt, mely boldog házasságot egy fiú és két leánygyermekkel áldotta meg az Isten.

A szabadságharcban mint nemzetőr vett részt. 1850—51-ben a nagyváradi jogakadémiában jogot hallgatott. 1855-ben fölláttatott Nagy-Váradon a kir. kath. tanítóképző-intézet, melyhez tanárnak hívták meg. Öt év múlva a csongrádi kántor-énektanítóságra pályázott s ezen állást negyven pályázó közül ő nyerte el. Azóta úgy a városban, mint a megyében Sohlya bácsi volt a legnépszerűbb ember. Megyei és városi képviselő volt egy huzamban 35 évig. Ifjabb korában majdnem minden bizottságnak és küldött-ségnek tagja volt.

A közoktatási törvény megalkotásáig a «tanügyi bizottságnak», azután pedig választott tagja és főgondnoka volt a községi iskolaszékeknek. Szabad idejét nagyjából az iskolák látogatásával töltötte s bizony nem egy kezdő tanítónak ő lett gyakorlati mestere. Míg Csongrádon állami tanítóképző-intézet volt, az igazgató tanács jegyzője volt.

1872-ben az ő indítványára állították föl a polgári iskolát Csongrádon.

Népszerűségéről tanúskodik azon körülmény, hogy volt idő, midőn egyszerre 53 tiszteletbeli czíme volt. Még élte alkonyán is Népkörök elnöke, takarékpénztárak felügyelő-bizottságának tagja, városi és megyei képviselő volt.

Sohlya bácsinak nemcsak a már említett érdemei vannak, mert irodalmi munkálkodásával is ismert, jó nevet szerzett magának. Szinte bámulatos termékenységu író volt. A következő lapoknak volt rendes munkatársa: Idők Tanuja, Vezér, Baloldal, Kath.-Néplap, Vasárnapi Ujság, Tanügyi Lapok, Egyetértés, Magyar Ujság, Füg-

getlen Polgár, Nagyvárad, Bihar, Szegedi Híradó, Zenészetű Lapok, Munkások Ujsága, Magyar-Allam, Jóbarát, Népkörök Kalauza, Nemzeti Ujság, Magyarország. Egy ideig szerkesztette a «Tiszavidék» című lapot.

Nagyobb munkái közül az 1860-ban megjelent «Tanítóképzőintézeteink állapota» és 1862-ben megjelent «Miképen kell a népiskolában az éneket tanítani» címűekkel pályadíjat nyert. 1859-ben Egeszer Mátyás és Garay Alajos közreműködésével megírta a maga nemében ma is páratlan «Temetési Gyászénekek Tára» című könyvet, mely az ilyen nemű munkákban úttörő volt. 1870-ben «Utmutató Kántorkönyv»-et adott ki, mely a magyar kántornak alig nélkülözhető könyve.

Sohlya bácsi a gyümölcsfa-tenyésztés és szőlőművelésnek is alapos mestere volt. A saját maga alapította népkörben néha óraszámra beszélgetett ezen dolgokról.

Sokan bűnül rották föl neki, hogy folyton a néppel foglalkozott. Ezek nagyon félre ismerték. Minden igyekezete a nép műveltségének emelésére volt irányva. A «kör»-nek mindig volt 50—70 írni olvasni nem tudó tagja, ezeknek míg ifjú volt, maga olvasott föl, később segédeivel olvasztatott föl hasznos dolgokat.

Elveire nézve nyakas függetlenségi volt. S mint pártjának vezére sokszor diadalra vitte a zászlót. Munkálkodásában ezelőtt öt évvel megakadályozta betegsége, mely ágyba döntötte. Jobb keze, jobb lába megbénult, látása, hallása megfogyatkozott. Most jön a hír, hogy a múlt hó 5-én nemes szíve örökre megszűnt dobogni.

Csorvás-Gerendás. Szentkeresztly Tiradar.

Egy öreg tanító naplójából.

... Barátaim ott állottak feleségem ravatala előtt és félve tekintettek reám.

Tudtam, mit akarnak!

Lezárnai a koporsót s a fekete koporsófedéllel azt, kívül negyven éven keresztül egygyé forrtam, örültem és szenvedtem. Eltakarnai a vonásokat, melyekről azt hittem, most is engem vigasztalnak, a szemeket, melyek még mindig biztattak és a meghidegült kezeket, melyek oly gyöngéden vezettek.

Még egyszer rávetém bucsúzó tekintetemet, aztán hangos zokogásban törve, kiáltottam:

— Isten veled hű nő, köszönöm, hogy életemnek adtad életedet! A mit nélkülöztél itt a földön, élvezd ott fenn, a mennyekben; a mit szenvedtél, jutalmul nyerd meg mihamarább.

Aztán, történt, a mi rendszeren történni szokott, mikor a halandót el kell vinni az «élők városá»-ból a «halottak csöndes ligetébe».

Leszegezték a koporsót, hogy a kalapácsütésekkel szívemet is megkopogtassák, azt a szívet, mely negyven év után most először szenved nélküle. Elhangzottak a temetési énekek szomorú melodíái, lassú léptekkel közeledtünk a sírhoz...

és én reáhintettem a föld porát, hogy nyugovása legyen csendes és békés. milyen volt egész élete.

És most itt vagyok; egyedüli társam a magány, egyedüli reménységem és vigasztalásom az emlékezet.

Be jó is, hogy Isten az embernek emlékezetet adott. Az emlékezés az egyedüli birtokom, melyből senki sem űzhet ki.

Emlékezet! Te kedves tündére hanyatló élettemnek, jer hát és regéld el nekem még egyszer, ki volt ő, a kit elvesztettem. Az aggkor lejtőit járva reszkető lábaimmal, talán e sorokban tanulságot hagyhatok nektek ifjú barátaim, kik felé egy szép, de nehéz élet integet, hogy életetek pályáján megbecsüljétek azt a hű nőt, ki leszen szívetek rokonfele, leszen veletek egy test és lélek örömeiben és bánatban.

Ifju voltam még, mikor pályámat megkezdtem. Azok az aranyos idők engemet is keresztülkergettek az élet eselein és ki tudja, hogy ha az isteni gondviselés nem rendelé számomra elég korán az én őrző angyalommat... nem-e kaptam volna még vérzőbb sebeket, talán olyanokat is, hogy fájdalmát egész életemen keresztül kellett volna vonszolnom.

Régen olvastam valahol, engedjétek meg, ha helyét már elfeledtem, hogy az *ifjúság első éveiben szükségünk van anyáira*. De később *ifjú korunkban szükségünk van egy nőre*, kit tisztán szeressünk, hogy el ne vesszünk! Ha e nő a pályánk küszöbén jelenik meg, minden boldogságra fordul.

Minden emberen áll ez az életigazság, a ki egyébként nem szentelte magát az Ur oltárának szolgálatára, *de a tanítóra bizony legkülönösebben*.

Úgyan mi lett volna belőlem, ha őt korán meg nem ismerem, tisztán szenytelenül meg nem szeretem?

Talán legurultam volna én is azon a lejtőn, a melyen már annyian lezuhantak.

Még most is emlékszem mikor szép szeliden reám mereszté szemeit, mikoron egy-egy megfontolatlan ifjúkori tettemről értesült. Először nem szólt, csak szemével beszélt, aztán ajkai is megmozdultak...

Oh be sokat örök voltak ezek a beszédek!

Éreztem, hogy annak a lénynek nagyobb hatása van reám a törvényeknél, az elüljáróknál, a világ szájánál.

Ez az érzés biztosan megmondotta nekem, hogy ő élettársamnak való, hogy ő nem csak megérti az én szívem bajait, de rajta uralkodni is fog.

Mikoron először elárultam érzelmeimet egyik jó barátom előtt, az ridegen csak annyit tudott mondani:

— Jó, jó, de szegény mint a templom egere? Mit fogtok csinálni, te is árva vagy, ennetek sem lesz mit!

Aztán csalogatott hizelgőbb mezőkre. Vezetett fényesebb házakhoz.

A különbség csak megerősített szeretetemben.

Ha én őt láttam a tűzhelynél kipirult arcczal, szívem jobbik fele úgy mondogatta: «ilyen gazdasszony kell nekem». Ha láttam, naponkint, mint végzi szorgos méhként munkáját, akkoron a szívem másik fele is azt súgta: «ilyen háziasszony kell neked!»

Hát már csak szívem mindkét felére hallgatnom kellett!

Isten megis jutalmazott érte, hogy jobbik eszemet vettem elő.

Hej, pedig az én állomásom bizony, hogy nagyon gyenge volt. Ugyancsak kiporeziózták a jövődelmet.

Kezdetben meg is ütődtem!

Hanem aztán, én bizony nem tudom, miféle titkos hatalma volt az én feleségemnek.

Volt minden!

Volt majorság, volt a kertben minden növény; mikor a kis malacz visított, haragudtam, mert tanulmányaimban zavart, de bezzeg, mikor aztán az udvaromon gömbölyödött a leülésre ugyan csak megérett mangalicza... no már akkor be kellett vallanom, hogy ennek az én feleségemnek valami titkos bányája van.

Pedig szegény jó Annám nem tett egyebet, mint szorgoskodott, örködött és takarékoskodott.

Nem szegény az, ki így teszen!

Hát aztán, mikor már gyermekeink nőni kezdetek.

Visszaszáll az én lelkem azokra az időkre, mikor Anna, egész napi nehéz munkája után gyermekeinek ruháját varrogatta. Én már fáradalmimat pihentem, ő még mindig a gyenge világ mellett virrasztott. A mi gyermekeink szegények, de tiszták és takarékosak voltak.

Bizony, ha valaha kérdezni fogják, hogy ezek a szegény magyar tanítók, hogy nevelték föl gyermekeiket, hogy éltek hosszú tizedeken abból a kezeses fizetésből: mutassunk ezekre a hű nőkre, kik sirjaikból fájják megadni a feleletet!

Mit szóljak az ő gyöngédségéről?

Mikor fáradtan haza jöttem az iskolából. Mikor képeimből kikelve emésztettem magam munkám sikertelensége miatt. Mikor bántalmaztak, mikor szenvednem kellett ártatlanul?

Hej, mert a tanító életének egén sok a borongó felleg!

Ő neki mindig volt egy-egy vigasztaló szava. Kis kör vala övé, de azt a kis kört ő betudta aranyozni. Föl tudta kelteni mindig a derült napot, még akkor is, mikor szívében sötét éjszaka honolt.

Volt a mi családunkban is vihar. Vihar nélkül nehéz a levegő. Ez a kis vihar csak arra való volt, hogy megtisztítsa családunk levegőjét. Így éltünk csendesen... Sokszor nélkülözve, de e nélkülözésben sohasem elkeseredve. Az idő dért hintett fejemre és én sokszor elgondoltam, hogy egy perczig sem tudnék ez asszony nélkül élni.

Ugy tréfából sokszor nekem vetette a kérdést.

— Hej Pista. Pista mi lesz te belőled. ha én már nem élek?

— Az nem lehet — mondoitam — nekem kell először befejeznem.

Az Isten másképp akarta. Legyen meg az akarata.

Nem zugolódom. az ő szelleme kísér még azon a rövid úton. melyet meg kell futnom, de életigazsággal öszült fejjel hirdetem nektek fiatal barátimnak, hogy egy tanítónak nincs nagyobb kincse, mint jó felesége.

E sorokat egy öreg tanító naplójából vettem. Ha nem is szóról-szóra, de tartalmilag egészen hűen. Mikor a sárga, megfakult papírost letettem, szememben megrezzent egy könyvesep... és lelkem azt sugta: ennek az öreg tanítónak igaza van!

Szatmár.

Bodnár Gáspár.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Kantorképesítő. A kassai kir. kath. tanítóképzőben a kantorképesítő ez évi május hó 3-án fog megtartatni. Vizsgálatra jelentkezhetnek tanítóképzőt végzett jelöltek, vagy már a gyakorlatban működő kantorok. A folyamodványok keresztlevelel, iskolai esetleg működési és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelve április 15-ig az intézeti igazgatósághoz küldendők. A vizsgálat díja 40 korona. Herchl János, tanítóképző-intézeti igazgató.

Pályázat. A néhai dr. *Hajnal Lajos* kalocsai bíboros érsek által Ő es. és ap. kir. Felsőcségek megyezőjének, valamint az ő belső titkos tanácsosi kineveztetésének 25-ik évfordulója alkalmából az egyházi zene, úgyszintén az egyházi festészet, szobrászat előmozdítására tett, a vallás és közokt. miniszterium kezelésére bízott alapítvány kamatából egy évi 600 koronás zenészi ösztöndíjra ezennel pályázat hirdettetik. Pályázhatik minden magyarországi illetőségű egyén, ki az egyházi zenében jeles előmenetelt tud kimutatni. Az említett ösztöndíj elnyerésére irányú ő és a kalocsai érsek úrhoz intézett folyamodványok bezárólag f. évi május hó 31-ig Kalocsa-ára küldendők. Folyamodók kérvényeikben okmányokkal bizonyítsák: életkorukat, vagyoni helyzetüket, végzett tanulmányaikat és zenében elért haladottságukat, mely utóbbi körülmény mutatvány-műveikkel igazolandó. Jelöljék meg továbbá a pályázók azon utat és módot, melyen a kért ösztöndíjat a maguk továbbképzésére felhasználni szándékoznak. Az ösztöndíjra pályázóktól, mint pályamunka kívántatik: Egyházi stílusban alkotandó „Te Deum” 6 szólamra a kapella énekkarra. Az ösztöndíj élvezete az 1902. évi január hó 1-től kezdve három egymástutáni esztendőre terjedhet, sőt kivételes esetekben továbbra is meghosszabbítható. Az ösztöndíjat elnyerő komoly továbbképzése tanuságául évenként, míg az ösztöndíjat élvezzi, egy rövid egyházi éneknek megzenesítését a kalocsai érseki hatóságához beküldeni tartozik. Az ösztöndíj adományozását a vallás és közokt. m. kir. miniszterium s a kalocsai érsek úr által kijelölt szakbizottság meghallgatásával a nevezett érsek úr gyakorolja. Budapestén, 1902. évi febr. hó 27. A vallás és közokt. m. kir. miniszteriumtól.

EGYESÜLETI ÉLET.

Pályatétel. Az *Eger-főegyház-megyei róm. kath. tanító-egyesület* rakamaz-nyire-nyházi egyesített tanítói kör elnöksége a f. évi közgyűlésén kiadandó jutalomdíjra dolgozatul a következő tételt jelöli ki: a III. osztályban egy tetszés szerint választott számitani lecke eljárásának

módozatai a 100-on felüli számkörben, gyakorlati tanítás formájában. Jutalomdíja: 25 korona. A dolgozat jelige alatt legkésőbb f. év május 1-ig megbirálás végett a kör egyházi elnökéhez, főtiszt. Oldall Jenő esperes-plébános úrhoz (Bashalom, u. p. Királytelek) küldendő.

VEGYESEK.

A katolikus autonómia. A katolikus autonómiai kongresszus szövegező bizottsága, melynek földadata volt, hogy a részletes tárgyalás során ellogadott módosítások és pótlások alapján megállapítsa a katolikus autonómiai szabályzat tervezetének végleges szövegét, ezzel a munkájával elkészült. Hétfőn, márczius 10-én, a katolikus autonómiai kongresszus ismét ülést tart, melyen megejtik a javaslat harmadik olvasását és megállapítják azt a főiratot, melynek kapcsán a kongresszus javaslatát és a jogfentartó nyilatkozatot tartalmazó jegyzőkönyv az utolsó ülésen választanó küldöttség által ő Felsőcségek atnyújtandó lesz. A király a katolikus autonómiai kongresszus küldöttségét csütörtökön, e hó hó 13-án, fogja fogadni.

A szegény gyermekek érdeke. A főváros iskoláiban egymástután rendezik be az ügynevezett napközi otthonokat. Ma már több iskolában kapnak a gyermekek élelmet és ruhát.

Iskolai ünnepély. XIII. Leó pápa ő Szentsége koronáztatásának huszonötödik évfordulója alkalmából 1902. évi márczius hó 3-án a szent Ferencz-terdi nővérek nagy-szebeni intézet ünnepélyt tartott a következő műsorral: 1. Öröm-nyitány. Weber-től. 4 kézre. 2. Ünnepi beszéd. Tartja az igazgató. 3. Pápai Hymnus. Zsaskovszky-től, előadja az énekkar. 4. XIII. Leó pápa. Óda, szavalja Spanek I. 5. Örvendezzetek az Urban. Piel P.-től, előadja az énekkar. 6. Az egyház alapítása. Előkép. 7. Az Ur az én vezérem. Piel P.-től, előadja az énekkar. 8. Az egyház tevékenysége. Előkép. 9. Az Isten uralkodik. Piel P.-től, előadja az énekkar. 10. Fölvívás hódolatra. Szavalja Spanek I. 11. Hódolat XIII. Leó pápa előtt. Előkép. 12. Pápa hymnus Mittmann-tól. Karének. Az ünnepély fényesen sikerült.

A husvéti szent gyónást végző tanulók számára leginkább ajánlható a *Dreher Tivadár-féle Gyónási könyvecske*. Ára kötve 36 fillér. Megrendelhető a *Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatalában, Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28.

Szerkesztői üzenetek.

K. F. A megrendelt szabályok külön-külön nem kaphatók; tessék megrendelni a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.) a püspöki rendszabályokat. Ez különben minden róm. kath. iskola könyvtárában megtalálható. — **L. G.** Részletes választ adunk levelben: annyit azonban jelezhetünk, hogy birtokot csak kegyuri terhekkel együtt adhat el a tulajdonos. Ha ez másképen történt, az iskola érdekeinek megóvásáért forduljon a hitközség a közigazgatási bírósághoz. — **t-r.** Későn küldte be a tudosítást. — **L. B.** Beérkezett. — **V. J. I.** A napló már megjelent; megsüregtük: 2. a kérdéssel már foglalkoztunk s most várjuk a tapasztalatok eredményét. — **R. J.** Beérkezett. — **B. G.** Örömmel nyitunk terti az élvezetes rajzoknak. — **B. V.** Későn vettük az újabb értesítést s így nem használhatuk. — **Ruthén tanító.** Forduljon ajánlatával közvetlenül a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Az eszme helyeselhető. — **Sch. Gy.** Az ügy kikerülte figyelmünket. Czikke figyelemzetett erre. Köszönet. — **H. J.** Igen, kötelesek, mert a törvényes intézkedés még ervényben van. — **E. L.** Még nem jutott a szerkesztőséghez. Utána néünk s azonnal értesítjük. — **W. J.** Nem köteles fölvételi vizsgálatot tenni. — **F. J.** Beérkezett. — **T. J.** Ha beérkezik, értesítjük. — **F. L.** Jelentse föl az ügyet az egyházmegyei hatóságához. — **P. S. Zalamerénye.** Forduljon a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalához. Ajánljuk Kersch

tanítás
ge alatt
egyházi
úrhoz

könyvét, esztergomi székesegyházi karnagy. — **E. L. Beer** kezelt. — **Sz. F.** Forduljon tájékoztatásért a vakok országos intézete tek. igazgatóságához, Budapest, VI. Király-utca. Ügyét támogatni fogjuk. — **V. J. Beer** kezelt. Idvözöljük munkatársaink sorában. — **Cs. K.** Az iskolaszék igazolja azt, hogy korpótlékot élvez. A kérvényt jelzett úton adja be. — **H. J.** Közétették.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

A nyitra-udvarnoki róm. kath. tótajku osztálytanítói állomásra, mely azonnal elfoglalandó, pályázat hirdetik. Pályázat határideje *márczius 20.* Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők is. Javadalmazása 830 korona államsegéllyel. Kérvények az iskolaszékhez címelve az elnökhöz küldendők. *Elnökség.* 80 1—1

A naszvadi róm. kath. iskolaszék 2 hónapra tanítót keres. Fizetése 132 korona és bebutorozott szoba. A pályázatokat *márczius 15-ig* az iskolaszék címére kérjük. 84 1—1

Egri érseki megye.

A tiszabölgényi róm. kath. kántortanítói állomásra *április 1-ig* pályázat hirdetetik. Jövedelem: két szobás lakás melékhelyiségekkel, a lakosságtól 600 korona évenyvedés részletekben, négy hold szántóföld, fél hold kert, csekély stóla. Fizetés kiegészítésül 200 korona államsegély fog kéretni s a jogosult részére korpótlék. Kötelesség: a mindennapi s ismétlő iskolások tanítása, a hivelkkel vasár- s ünneppapokon imádságok, s a temetéseknel a kántori teendők végzése. Minden adóját a kántortanító maga fizeti. Fölszerelt kérvények *Kende Károly* lelkész, egyházi elnökhöz küldendők Tisza-Püspökibe. Iskolaszék. 76 2—2

Besztercebányai egyházmegye.

Bisztricsényben (Barsm.) róm. kath. tót-magyar kántortanítói állomásra 1902 *április 1-re* pályázat hirdettek. Jövedelme készpénzben, 10 kat. hold föld haszonélvezetben, gabonában és tűzifában a díjvel szerint 1038-68 korona. Tényleg többre jön fel. Lakása 2 tágas szoba, konyha, 2 kamra, pince, istálló. Az iskolaszékre címzett kérvények *márczius 28-ig* az iskolaszék elnökénél elfogadtatnak. *Iskolaszék.* 81 1—1

Csanádi egyházmegye.

A Fr-N-Iratosi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetés készpénzben 800 korona, 8 köbméter tűzifa, fűtéshez szükséges szalma. Két szoba, egy konyha, fa- és élekkamra, istálló, disznóól. 450 □ öl házikert, melynek fele szőlővel van beültetve; 1000 lélek utáni stóla. Kötelessége a tanító és kántori állással járó összes teendőket végezni. Az állás a megválasztás után mindjárt elfoglalandó. Kérvények a kis-iratosi róm. kath. plébánia hivatalhoz *márczius 23-ig* küldendők. 89 1—2

Györi püspöki megye.

A karácsonyi (Sopronm.) róm. kath. népiskolánál egy osztálytanítói állásra *márczius 15-ig* pályázat hirdettek. Fizetése 810 kor., butorozott szoba fűtéssel. Az *iskolaszék.* 85 1—1

Gáta nagyközségbe (Mosonm.) róm. kath. osztálytanító kerestetik. Fizetése 800 korona, csinos szoba és a szükséges tűzifa. Kötelessége: az első osztályt vezetni, az ismétlősöket tanítani s a kántorteendőkben segédkezni. Számíthat meglehetősen mellékjövdelemre. Előadási nyelv: horvát, német és magyar. Kérvények *márczius hó 25-ig* főt. *Lévay Pál* iskolaszéki elnök úrhoz küldendők. 87 1—2

Kalocsai érseki megye.

A kalocsai löszékesegyházi énekkarnál két tenorista és egy sopranista állásra pályázat hirdettek. A két tenorista állás javadalma egyenkint: 1000 kor. havi előleges részletekben, 2 öl lágú hasábfá, 80 kor. ötödéves korpótlék és mintegy 30 kor alapítványozott misepénz; a sop-

ranista állás jövedelme 600 kor., 2 öl lágú hasábfá, 40 kor. ötödéves korpótlék és mintegy 30 kor. misepénz. A születési, erkölcsi és végzett tanulmányról szóló bizonyítványokkal fölszerelt kérvények *márczius hó 30-ig* mélt. Majorosy János fölszentelt püspök, éneklő-kanonok úrhoz küldendők. Folyamodók későbbben kitűzendő napon saját költségükön próbaéneklésen tartoznak megjelenni, mikor a főkáptalan a választást is megejti. *B. Bauer József* löszékesegyházi karnagy. 83 1—2

Nyitrai püspöki megye.

Pályázati határidő f. é. *márcz 20.* a szolpna (Trencsénm. u. p. Alsó-Ljeszkó) róm. kath. kántortanítói állomásra. Jövedelme: Az 1893. Jegyzök. sz. köz. biz. a. f. a) tisztán tanítói min. 111 frt 14 1/2 kr, b) kántori illetm. 219 frt 73 1/2 kr. Javítás a hivatástól 50 frt. Állams. 90 frt. 470 frt 88 kr, azaz 941 kor. 76 fillér. 3 szekér tűzifa. 2 szoba, kamra, kert szántóföldeken gyümölcsfák. *Iskolaszék.* 86 1—2

Szatmári egyházmegye.

A túrterebeni róm. kath. iskolánál megüresedett III. tanítói állásra *f. hó 20-ig* terjedő határidővel pályázat hirdettek. A tanító fizetése: 1. 120 kor. a hitközségtől. 2. 680 kor. államsegély havi előleges részletekben, 3. 80 kor. lakbér, esetleg kényelmes lakás kerttel. A kérvények föntjelzett határidőig ft. *Gorrik János* ker. esperes úrhoz intézendők Kőkenyvesdre (Ugoesam.). Az állást *ápril elsején* el kell foglalni. 82 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A vas-vörösvári róm. kath. német-magyar tannyelvű népiskolához okleveles tanító kerestetik. Jövedelme: lakáson kívül 700 korona és 2 öl puhafa. Kötelessége az első két osztály és ismétlősök tanítása. Kérvények *márczius 20-ig* az *iskolaszéki elnökhöz* intézendők. Okleveles tanítónők is pályázhatnak. 79 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Kaposvár rendezett tanácsú városban elhalálozás folytán üresedésbe jött római katolikus kántori állás választás utáni betöltésére ezennel pályázatot hirdetek. Ezen állás kapcsolatos javadalmazása következő: a) Kaposvár rendezett tanácsú varostól: évi 1200 korona készpénz fizetés, természetbeni lakás helyett 400 korona lakbér, és eddig a kántor használatában lévő föld és egy egész ház utáni erdő és legelő illetőség használati jogának megváltása folytán 800 korona készpénz, b) a római katolikus hívőkétől: a visita canonicában megállapított következő stólailleték: házassági kihirdetési lap megírásáért helybektől 1 kor., házassági kihirdetési lap megírásáért vidékiektől 2 kor., karínges temetésnél közreműködésért 1 korona, koponyeges temetésnél közreműködésért 3 korona, 3 papos temetésnél közreműködésért 6 kor. A hívők által kért és az alapítványi nagy misék orgonálása és énekléséért 40 fillér, a koporsós gyászmisék orgonálásaért és énekléséért 1 korona. Tartozik a megválasztott kántor minden néven nevezendő plébániai funkcióban közreműködni, megis egy általa fizetendő rendes és képesített segéd-kántort tartani. Fölhívom mindazokat, kik ezen állás elnyeréseért pályázni óhajtanak, hogy pályázati kérvényeiket képesítési, eddigi működési s helyhatósági erkölcsi bizonyítvánnyal fölszerelt kérvényeiket hozzám *folyó évi márczius hó 26-áig* bezárólag annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkező pályázatok egyáltalán figyelembe nem vétetnek. Pályázók éne- és zenetehetségének bemutatására 1902. évi április hó 3-ának d. e. 10 órája tüzetik ki, s pályázók ezen részt vehetnek. A választás a városi képviselőtestület és tanács római katolikus tagjai által folyó évi április hó 10-én délután 3 órakor fog a városház nagytermében megejteni. A megválasztott az állást a megválasztás után 30 nap alatt elfoglalni tartozik. Kaposvár, 1902. évi február hó 17-cn. *Dr. Zimmert József*, róm. kath. plébános. 77 2—2

Ajánlat. Alföldi városban működő kath. tanító 1255 korona készpénzfizetéssel, hasonló javadalmazású tanító vagy kántortanítóval állást cserélni óhajt. Hegyes, erdővidéken működők előnyben részesülnek. Ajánlatok

«Tanító» czimen *Új-Szent-Annára* (Aradmegye) poste restante keretnek. 88 1-1

Melyik tisztelt kartársam sziveskednék három kiskorú gyermekemhez játszótársul egy német anyanyelvű 13-15 éves leánygyermekét ajánlani. «Egy budapesti tanár». — Leveleket e lap szerkesztője közvetít.

GYONÁSI KÖNYVECSKE
 katholikus gyermekek számára.
 Irta **DR. DREHER TIVADAR.**
 Ara kötve 36 fillér.

Gonzagai Szent Alajos
 az ifjúság példaképe és védő-
 szentje élete és követése.
 Irta **Papencordt G.**
 Ara kötve 50 fillér.

Mindkettő megrendelhető a **Szent-István-Társulat**
 könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

„MÁRIA, LÉGY VELÜNK”
 czimen 78-1-1
50 válogatott szép ének, csinos és szabályos orgonakisérettel; egyháziilag jóvagygyva megjelent s megrendelhető alulit kiadónal.
 Ara 4 korona bérmentve. Utánvét 55 fillérrel több.
ZÁMBÓ KAROLY kántor, **SZEGED 6.**

GÉPEKKEL BERENDEZETT
ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET.
 175 1-52

Rieger
Testvérek
 Budapest,
 Garay-utca 48. sz.

Rieger Testvérek Jägerndorf (Osztr.-Szilézia) es. és kir. udv. orgonagyárának fiokja.
 Legelőssőbb árakon ki való légnymasu (pneumatik) orgonákat szállítanak.

RÓMAI
ZARÁNDOK-
 KÖNYV.

A magyar ember utmutatója az
 örökvárosban.
 Kis magyar-olasz
 szótár-függelékkel.
 Irta: *Vetési.*
 Kapható a
Szent-István-Társulat
 könyvkiadóhivatalában
 Budapest, Szentkirályi-u. 28.
 Ara 24 fillér.

Szent keresztúti
 és más ájtatossági gyakorlások
Krisztus Jézuskínszenvedéséről
 és haláláról.

Az egyházi hatóság engedelmével.
 Ara kötve 20 fillér.

Megjelent és megrendelhető a
Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában
 Budapesten, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

Stephaneum nyomása Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a.